

LUDI

(Da:i Sia: - Ruth; Modu - Ruta; Bisini - Rut)

Hidadea Sia:

Ludi Buga da Bisisu Buga amo ea eso dedei amoga dedei galu. Ludi da Moua:be uda amo Isala:ili dunuga lai. Amo dunu da bogole, Ludi da ea esoa: ame ema bagade asigiba:le, hame yolesi. E amola da Isala:ili Hina Gode amo Ea hou lalegagui, hame yolesi. Fa:no e da Isala:ili fi amo ganodini egoa gaheabolo ba:i. Amalalu, fa:no ea aowa Da:ibidi lalelegele, Isala:ili fi amoga hina bagade hamoi.

Bisusu Buga ganodini, Isala:ili dunu da Gode fisiba:le se bagade nabi, amo ninia da ba:sa. Be Ludi Buga ganodini, ga fi a:fini (Ludi) da Isala:ili Godema sinidigili, Gode Ea fi dunuma gilisi, amo hahawane bagade ba:i, amo ninia ba:sa. Amola Yesu Ea aowalali fi amo ganodini ninia da Boua:se amola Ludi elea dio ba:sa.

Sia: Dedei

- 1 Na:ioumi amola Ludi
da Bedeleheme Moilaiga buhagi...Sia:alalo
1:1-22
- 2 Ludi da Boua:se Gousa:i...Sia:alalo 2:1 - 3:18
- 3 Boua:se da Ludi Lai...Sia:alalo 4:1-22

Ludi

*Ilimelege amola Ea Sosogo Fi, Iliia Isala:ili
Sogega Mugululi, Moua:be Soge amoga Asi*

1-2 Musa: hemonega, Isala:ili hina bagade amo mae hamone, bisisu dunu ilia Isala:ili soge ouligibiga, amo soge da ha:i bagade galu. Be dunu afae ea dio amo Ilimelege esalu, E da Efala:de sosogo fi amoga galu, amola E da Yuda soge amo ganodini, Bedeleheme moilaiga esalusu. Amalu Ea uda Na:ioumi amola elea dunu mano aduna Malone amola Gilione, ilia da Yuda soge yolesili, Moua:be sogega asili esalusu. Ili da amogai esalu, ³ Ilimelege e bogoi, amola Na:ioumi e da ea dunu mano ilisu fawane esalusu. ⁴ Be ela da Moua:be fi uda a:fini amo Oba amola Ludi elea lai. Amalu ode nabuane agoane galagale, ⁵ Malone amola Gilione ela bogoi. Amalu Na:ioumi e da gawa o mano hamedene hisu esalu. Na:ioumi amola Ludi ela Bedeleheme Moilaiga buhagi. ⁶ Eso enoga Na:ioumi e da amane nabi, Hina Gode e da Ea dunu fi ilima hahawane dogolegele amo gamisu noga:i amola ha:i manu sagale moma:ne bagade ilima i. Amabeba:le e amola esoa:, ilia Moua:be soge amoga masunusa: liligi momagei. ⁷ Ili gilisili Yuda sogega sinidigi, be logoga ahoanoba,

⁸ Na:ioumi e da esoa: elama amane sia:i, "Sinidigili amola dia:me ali esaloma. Ali da nama amola bogogia:i dunu ilima asigi bagade hamoi. Gode da alima amo defele asigimu na da hanai. ⁹ Amola Hina Gode da ali noga:le asigiba:le ali afae afae bu dunuma fimu amola diasu lamu da defea." Be Na:ioumi ea ela nonogone asigibio sia:i. Be amomane ilia didiga:le, ¹⁰ amola ema amane sia:i, "Hame mabu! Ninia da gilisili dia dunu fi ilima masunu."

¹¹ "Nadiwi alia da sinidigima!" Na:ioumi e

sia:i. “Abuliba:le alia nana gilisili misunusa: sia:bela:? Alia amola da na dunu mano eno galabeale amoma fimusa: mabela:? ¹² Bu sinidigima! Na da da:i hamoi dagoiba:le, bu gawa hame fimu galebe. Be na dawa:loba da na da wali gasi ganodini gawa fili amola dunu mano lai galea, ¹³ ali da amo mano asigilama:ne ouesaloma:bela:? O amo hou da alia eno dunu fimusa: yolema:bela? Hame mabu, nadiwi! Amo da amane hame hamomu. Hina Gode da nama baligifa:i. Amaiba:le na da alima asigisa.” ¹⁴ Bu ilia da muni didigia:i. Amalu Oba ea uda esoa: amo nonogoi amola asigibio sia:i. Amalalu bu sinidigi. Be Ludi da e gagulaligi. ¹⁵ Be Na:ioumi ema amane sia:i “Ludi, di bai da ea dunuma bu ogobeale asili amola ilia ogogosu ‘gode’ma asi. Di e amola gilisili moilaiga ogobema.” ¹⁶ Be Ludi da amane sia:i, “Di da na di yolesima:ne, mae sia:ma! Na da ani masunu, di habi ahoasea na masunu. Habi di fisia, na gilisili fifi masunu. Dia dunu fi amo da na dunu fi ganumu amola dia Gode amo da na Gode ganumu. ¹⁷ Di habi bogosea, na amogai bogomu amola na da amogai uli dogone salimu. Di amola na ania bogobeba:le fawane da afafamu. Amai hame galea, Gode da nama baligili se dabe imunu da defea.” ¹⁸ Be Na:ioumi ea Ludi ba:loba e da ele masunusa: hanai bagade ba:i, be amaiba:le ea liligi eno hame sia:i. ¹⁹ Ilia ahoana amola Bedeleheme moilaiga doaga:i. Amola ilia doaga:loba, moilai fi dunu ilia bagade nodoi amola hahawane ba:i. Ilia fofogadigili amane sia:i;, “Goe da dafawane Na:ioumila:?” ²⁰ Amola Na:ioumi e amane sia:i, “Na dio Na:ioumi mae sia:ma! Be

na da Mala sia:ma! Bai Gode Bagadedafa Ea nama se iasu. ²¹ Na gui yolesiba, na da liligi bagohame galu. Be amomane Hina Gode Ea na oule bu sinidigili, na liligi hame gaguli misi. Abuliba:le nama Na:ioumi sia:sala:? Hina Gode Bagadedafa da nama fofada:nanu nama bidi hamosu ia dagoi.” ²² Amo da bu Na:ioumi ea Moua:be sogega buhagi. Esoa: Ludi (Moua:be uda) amola da misi. Amola ela da bu Bedeleheme moilaiga doaga:loba, ‘bali’ ha:i manu gamisu eso da doaga:i dagoi ba:i.

2

Ludi e da Boua:se amo ea Sogega Hawa: Hamosu

¹ Na:ioumi ea sosogo fi ea dio amo Boua:se, amo da mimogo noga:i dunu amola liligi bagade gagui dunu galu. Amo dunu da Na:ioumi egoa Ilimelege ea sosogo fi dunu amoga. ² *Be ha afaega Ludi e Na:ioumima amane sia:i, “Na amola da ifabia asili gagoma faili gaguli misunu. Na dafawaneyale dawa:be, dunu afae da na ba:le amola ea na amogai, e amola gilisili hawa: hamoma:ya sia:mu.” Na:ioumi e bu sinidigili sia:ne i, “Defea! Nadiwi, di masa!” ³ Amanoba Ludi e ifabia asi amola e da hobeas misini, hawa: hamosu dunu ilia gagoma yolesi amo fa:no fofaisa misi. Amo hawa: hamosu hou doaga:i amo da Boua:se ea ifabia amai.

⁴ Esoha afaega, Boua:se e Bedeleheme sogega ganini misini, hawa: hamosu dunuma

* 2:2: Gobeles Salasu 19:9-10; Mouseses ea Malasu 24:19

hahawane dogolegele sia: sa:i. “Hina Gode da dilima ouesaloma!” ea amane sia:i. Amola ilia da ema bu adole i, “Hina Gode di amola hahawane dogolegele fidima!” ⁵ Boua:se da ea hawa: hamosu ouligisu hina ema adole ba:i, “Agoe da nowa uda a:finila:?” ⁶ Ouligisu hina dunu da amane adole i, “E da sogebi enoga fi uda a:fini amola da Na:ioumi sigi misi. Moua:be sogega ganini misi.

⁷ Ea amola nama adole ba:le, e amola da gagoma ifabi amoga hawa: hamosu dunu bisili hobea faisa bobogemu ea sia:i. E da hahabega mae yolesili hawa: hamone, waha fonobahadi fawane hisiha hele esalu. ⁸ Boua:se e Ludima sia:i, “Na dima fada:i sia:sa. Di gagoma faisia, enodiniga mae faima amola gui fawane faima. Amo di da goe uda bisili goegami hawa: hamonanoma. ⁹ Ili amola ba:la:loma. Ili fage amo faisia, ilima gilisima. Na amola da na dunu ilima adoi, ‘Amo a:finima mae se nabasima.’ Be mae dawa:ma, di hano hanasea, hano ilia ofodoga di goga moma.” ¹⁰ Ludi e muguni bugilasa:ili amola ea odagi osobo digili, amola e da Boua:se ema sia:i, “Abuliba:le dia nama bagade dawa:lalosabala:? Abuliba:le dia da ga fi dunu eno digini mabe ema asigili fidisu hou hamobela:?” ¹¹ Boua:se da amane sia:i, “Na nabi da di da dia disoa: amo bagade fidisa ea sia:i, digua bogobeba:le. Na dawa: di da dia ada amola dia ame amola dia soge huluane fisili misini, dunu fi dia hame dawa: amola fimusa: misi. ¹² Di Ema hawa: hamoiba:le, Hina Gode da di bidi imunuu da defea. Amola di da Isala:ili

Hina Gode Ea gaga:su hou lalegagumusa: misi dagoiba:le, E da dima bidi bagade imunu da defea. ¹³ Ludi e sia:i, “Di da nama bagade asigisa amola hahawane. Dia na hahawane hamoma:ne di da na bisili noga:le sia: dasu. Amo da na da dia hawa: hamosu dunu fonobahadi hame defei amomane.” ¹⁴ Amogalu, Boua:se e Ludima sia:i, “Misa amola agi fonobahadi a:le, gele moma.” Amanoba e da Boua:se ea hawa: hamosu dunu amola gilisili ha:i manu mai. Boua:se da ema gagoma gala:ine gobei i. Ha:i amo nanu, e sadini, ha:i manu oda gilisi dialebe ba:i. ¹⁵ - ¹⁶ E da gagoma faila asi laloba, Boua:se da ea hawa: hamosu dunu ilima sia: sia:i, “Ea faili amola gilisi dobowu da defea, amola ema sia: eno mae sia:ma e yolema:ne da. Be amola gagoma doboi oda ea faima:ne yolesima.” ¹⁷ Be Ludi e gagoma huluane gagadolaloba, daeya doaga:le, ifabi ganodini amalu ba:loba, gagoma ea dioi defei da 10gilogala:me agoane doaga:i. ¹⁸ E da gagoma ladilalu, moilaiga doaga:le, esoa: da:i ema ea faisu hou olelei amola ha:i manu ea nanu dialebe amo ema i.

¹⁹ Na:ioumi da ema adole ba:i, “Dia goe da habi faibala:? Nowa ea ifabia, di da hawa: hamonanula:? Gode Ea da dunu ali hawa: hamonanu amo hahawane dogolegele fidimu da defea!” Be Ludi e Na:ioumima sia:ne i, “Na da dunu afae ea dio Boua:se, ea ifabia hawa: hamonanu.

²⁰ † “Hina Gode da Boua:se hahawane dogolegele fidimu da defea!” Na:ioumi amane sia:i. “Hina Gode da dunu fifi ahoanebe amola

† 2:20: Gobebe Salasu 25:25

bogogia:i dunu ilima Ea hamoma:ne sia:i, amo da mae fisili hamosa.” Amola e bu sia:i, “Amo dunu da ninia gadenene sosogo fi, amo da ninia fi dunudafa.” ²¹ Ludi e sia:i, “Defeadafa e da nama amane sia:i, ‘Na hawa: hamosu go bisili hawa: hamoma amola gamisu hawa: hamone dagoma.’ ”

²² Na:ioumi ea Ludima sia:i, “Ma, nadiwi! Amo da defeawane, di da Boua:se ea ifabia uda eno gilisili hamoiba:le. Be dima ougila:loba di enoga ifabi hawa: hamoi ganiaba.” ²³ Amanoba, Ludi e ili bisili hawa: hamoi amola gagoma failalu, amalalu bali amola widi huluane gamibi dagoi ba:i. Amola e da esoa: amo bisili fifi lai.

3

Ludi e da Gawa Fimu Ba:i

¹ Fifulai helele amola Na:ioumi ea Ludima amane sia:i, “Na da di gawa fima:ne hogomu galebe, be amo da di diasu ganoma:ne.

² Dawa:ma goe dunu Boua:se, amo ea fi uda di bisili hawa: hamonanu amo da ania sosogo fi. Waha di nabima! Wali daeya ea amola bali gadofu fane sosogamu. ³ Amaiba:le, di da hano ulima. Amola dia abula noga:idafa salima. Amalu bali amola sosoga:ba amoga masa, be ahoasea dia da:i wamolegema. E da ha:i mai dagosea fawane, di ba:mu da defea. ⁴ Be e dia ahoasea, defea di dawa:ma, e habi golabeyale, amola e sima midi galea, asili amola e dedeboi amo houga:le, ea emo gadenene diasa:ima. Ea da dima adole imunu, adi hamoma:ne.”

⁵ Ludi da bu adole i, “Dia adi sia:sea, na da huluane hamomu.” ⁶ Amanoba, Ludi e bali gadofu sosoga:ba asili, esoa: ame ea ema sia:i amo defele hamoi. ⁷ Be Boua:se e ha:i amola hano nanu ba:loba, e hahawane ba:i. E da bali dabole ligisila asili gola midi. Ludi e da gebewane misini abula ea emoga sosoi amo houga:le, ea emo osa:suha golai.

⁸ Be gasia Boua:se da fofogadigili wa:legadole amola delegili ba:loba, uda a:fini ea emo gadenene. dia misi dialebe ba:i. ⁹ “Di nowala:?” e amane adole ba:i. Ludi da bu adole i, “Amo da na, Ludi, dia hawa: hamosu a:fini. Dia abula fe bidiga amo na da:i dedeboma. Bai di da dia fi gaga:su dunu galebe. Amola dafawane dia na lama.”

¹⁰ Boua:se da amane sia:i, “Hina Gode da di hahawane dogolegele fidimu da defea. Hou waha dia hamoi amo da dia musa: disoa: ema hamoi baligi dagoi. Di da goi ayeligi gasa bagade gagui o hame gagui esala, amo hogomu logo gala, be di da hame hogoi.

¹¹ Dunu fi huluane di dawa:, di da uda de-feadafa. Amaiba:le mae beda:ma! Amo na dia adi liligi nama adi adole ba:sea na digili imunu.

¹² *Dia dafawane sia:sa, na da dia sosogo fi afadafa amola na di ouligimu. Be dunu afadafa amo da Ilimelege ea liligi lamusa: sosogo fi amoga gala. ¹³ Waha di gui esaloma, amola aya hahabe na asili amo dunu ea hanai hou amo ba:la masunu. Be e di ouligimu sia:sea, defea!. Be ea di higasea, na di ba:la misunu.

* 3:12: Ludi 2:20

Na sia: goe da dafawane. Hina Gode Bagade E da dawa:. Amola waha da di golale, hadigimu.”

¹⁴ Amanoba, Ludi e Boua:se ea emo gadenene golai. Hame hadigia, Ludi wa:legadole asi amo dunu ilia hame ba:i. Bai Boua:se da Ludi da gasia ea emo gadenene golai dialu, dunu eno dawa:mu e higa:i galu. ¹⁵ Amanoba, Boua:se e Ludi ema amane adoi, “Dia abula lale fa:si, fadegale gama.” Amabeba:le, ea abula amo fa:si, amola Boua:se ea bali amo abula da:iya gugudili ligisi. Amola ea dioi defei amo 20 gilogala:me agoane galu. Amanoba, Boua:se ea Ludi e fidili ea gida da:iya gisasi. Amalu Ludi da ea moilaiga buhagi. ¹⁶ E diasuga doaga:loba, esoa: eme da ema naba ba:i, “Nadiwi! Dia da habodane hamobela:?” Ludi e da Boua:se ea ema fidi hou amo olelei. ¹⁷ E bu sia:i, “Ea amola nama amane sia:i, na da udigili dima bu masunu da hame galebe. Amanoba, e da amo bali ha:i manu nama i.” ¹⁸ Na:ioumi da ema amane sia:i, “Di waha ouligima, Ludi! Goe hahamobe ba:ma. Boua:se e da hamedafa yolemu sia:i. E da amo hou huluane hahamone dagomu.”

4

Boua:se e Ludi Lai

¹ Boua:se e sia: sa:imusa: gilisibi sogebi amoga asili amola logo gadenene amogai esalu. Amogai esaloba amola Ilimelege ea gadenene fi dunu (bu bidi lasu fi dunu ilia da sia:su - da:i sia: da ‘kinsman-redeemer) amo mafiadalebe ba:i. Amola Boua:se ea e wele sia:i, “Na na:iyado! Di fila misa. Na da sia: fonobahadi sia:mu gala.”

Amalalu, e da misini fi. ² Amanoba, Boua:se e bu bidi lasu dunu amo e da musa: sia:i ema amane sia:i, “Di gui fila misa.” Amanoba, e da misini bulagi. ³ Amalalu, Boua:se da moilai ouligisu dunu nabuane lale, Ilimelege ea bu bidi lasu fi dunu ema amane sia:i, “Na:ioumi da waha Moua:be soge yolesili, misi dagoi. E da ania sosogo fi dunu Ilimelege amo ea soge bidi lamu hanai galebe. ⁴ Amaiba:le, na dima sia:be goea, be di hanai galea, goe soge di lama. Fada:i dunu nabuane agoane ilia dia sia: nabima:ne sia:ma. Be higa:i galea amo higa:i fawane sia:ma. Bai di da hanai galea, di da lamu defele gala. Be dia higasea, na da lamu defele gala.” Ilimelege ea bu bidi lasu fi dunu e da amane sia:i, “Na da lamu!”

⁵ Boua:se e amane sia:i, “Defeadafa! Be dia Na:ioumi ea soge lasea, di da Ludi (Moua:be uda didalo) amola bidiga lasa. Amasea, amo soge da bogoi ea sosogo fi amo ganodini dialumu.

⁶ Amanoba, bu bidi lasu fi dunu da amane sia:i, “Amai galea, na amola soge agoe bidiga lamu, be amo da agoane, na mano ilia soge hame galumu. Amaiba:le dia lama. Be Na da bu hame lamu.”

⁷* Amo esoha ilia da hou agoane hamosu. Isala:ili ilia sia: sa:imusa: o bu afadenemusa: ilia amola da hou agoane hamosu. Dunu afae da ea emo salasu gisa:le, dunu eno igili iasu. Amo hou da Isala:ili fi dunu ilia hou. Iliia da bidi lasu hou ilegema:ne agoane hamosu. ⁸ Amabeba:le, amola Ilimilege ea bu bidi lasu fi dunu da Boua:se ema amane sia:i, “Di bidiga lama!” E da ea emo salasu gisa:le amola Boua:sema i. ⁹ Amalalu, Boua:se e

* 4:7: Mousese ea Malasu 25:9

dunu fada:i ilima amola oda esalebe dunu ilima amane adoi, “Dilia huluane ba:ma! Amola waha da na Na:ioumi ea soge amo Ilimelege amola ea mano Gilione amola Malone ilia soge, amo na bidiga lai dagoi. ¹⁰ †Amola na da sia: fonobahadi sia:mu gala. Na agoane dawa:. Ludi e da na uda esalumu da defea. Ludi amo uda da Moua:be dunu fi amola Malone ea lai galu, be Malone e bogobeba:le yolesi. Na da Ludi lamu hanai galebe, amola Malone ea sosogo fi da ea soge gaguiwane dialumu. Amola egaga fi da ea fidafa amola ea moilaidafa amo ganodini fifi lamu. Amola amo hou hahamoi amo dili huluane ba:i ama. ¹¹ ‡Dunu huluane ilia amane sia:i, “Defea! Amo ilegele hou ninia da ba:i dagoi.” Amola fada:i dunu huluane da amane sia:i, “Goe uda waha dia diasu ganodini misi, amo da Hina Gode amo Hi fawane da La:isele amola Lia elea esoa: fi Isala:ili fi ganodini hamoi defele ema hamomu. Ela da Ya:igobema mano bagohame lai. Ludi da ela defele hamomu da defea. Amola difawane da liligi bagade gagui agoane hamoma. Efala:de fi amo ganodini amola di da Bedeleheme moilai fi ganodini fada:i dunu agoane esaloma.

¹² §Amola dia sosogo fi da bagadewane heda:mu da defea. Di da amo a:fini didalo lasea, Hina Gode da alima mano bagohame imunu da defea. Amasea, dia sosogo fi da Yuda amola Da:ima elea mano Bilese amo ea sosogo fi hamoi amo defele ba:mu.

Boua:se amola Egaga Fi Hamosa Misi Hou

† 4:10: Mousesee ea Malasu 25:5-6 ‡ 4:11: Mui 29:31 § 4:12: Mui 38:27-30

Amo

¹³ Amanoba Boua:se ea Ludi lale, ea diasuga oule asi. Be Hina Gode da ema hahawane dogolegele amola asigili hamobeba:le, e abula agui ba:i amola dunu mano lalelegei. ¹⁴ Uda ilia da misini, Na:ioumima amane sia:i, "Hahawane Hina Godema nodoma! E da waha dia aowa lalelegei amo da di ouligima:ne. Amola amo mano da Isala:ili fi amo ganodini gasa bagade esaluma:mu. ¹⁵ Disoa: ea amola da dima asigisa amola ea dima fidisu hou da dunu mano fesuale gala ilia fidisu hou baligi dagoi. Amola e da wali dima aowa i dagoi. Amo da dia da:i hamobe amo ganodini e da di noga:le ouligimu."

¹⁶ Na:ioumi ea mano amo seba:le, amola noga:le fofoi. ¹⁷ Amola uda gadenene fi misini, mano ea dio Oubede asuli. Iliia dunu huluane ilima adoi, "Na:ioumi e da dunu mano lalelegei dagoi!" Amola Oubede da asigilale amola mano ea dio amo Yesi lai. Yesi da Da:ibidi lalelegei. ¹⁸⁻²² Goe da Bilese ea sosogo fi asili Da:ibidima doaga:i hou. Bilese amo da Heselone ea ada, Heselone e da Lame ea ada, Lame da A:minada:be ea ada, A:minada:be e da Nasone ea ada, Nasone da Sa:lamone ea ada, Sa:lamone da Boua:se ea ada, Oubede da Yesi ea ada, amola Yesi e da Da:ibidi ea ada. Amo fi da amane fifi misi goa.

Sia: ama dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51